

AMAL
1895. 18/9.

KUNGS- BERGET

gestaltungsförslag

ÅMÅLS KOMMUN
www.amal.se

SBK
Värmland AB

Gestaltningförslaget har tagits fram av SBK Värmland AB genom Daniel Nordholm, Emma Johansson och Karin Manner. Uppdraget har genomförts i dialog med tjänstemän från Åmåls kommun.

2016-08-02

INLEDNING OCH HISTORIA

BAKGRUND

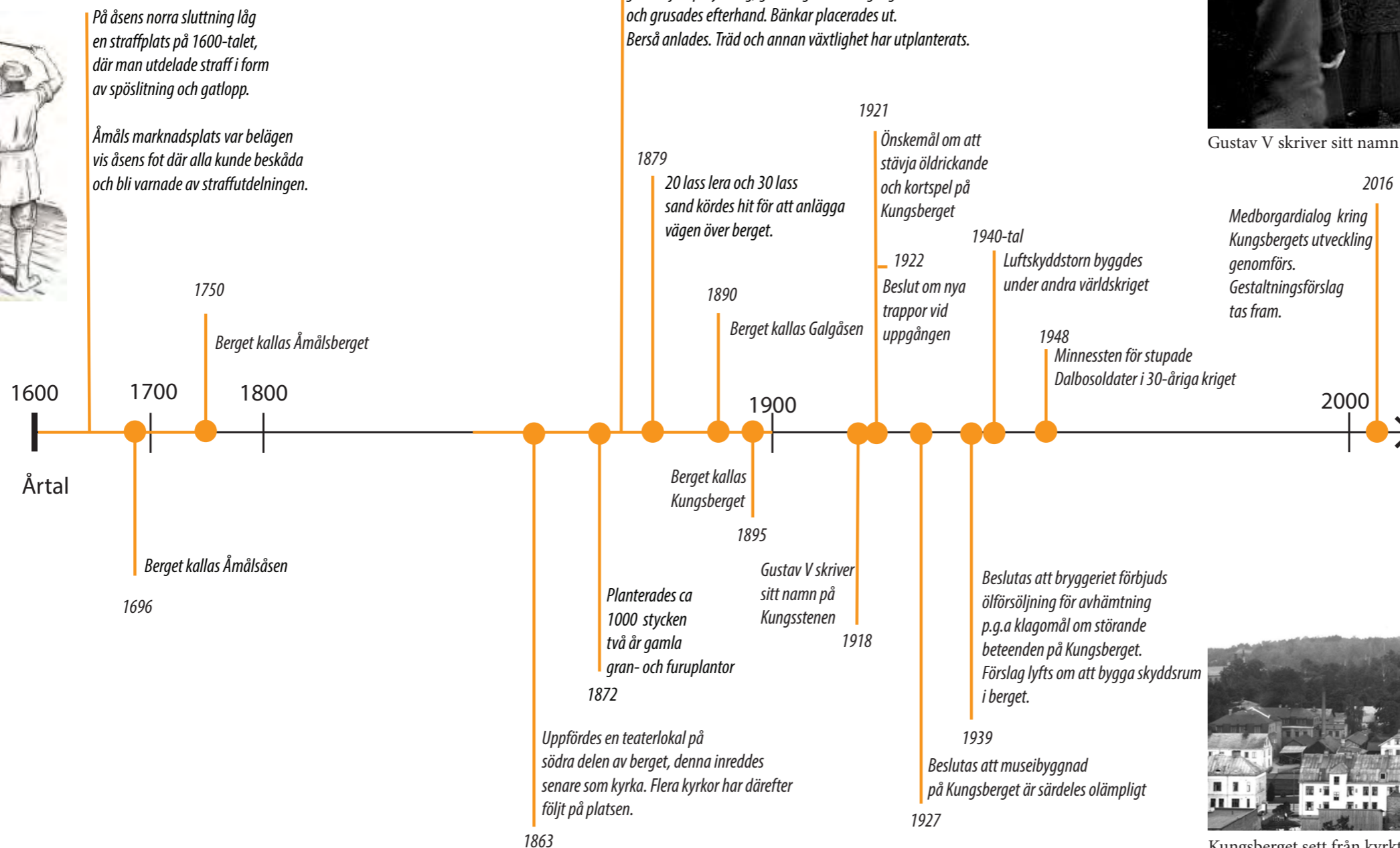
Åmåls kommun har som en av fem kommuner del i ett Interregprojekt. För Åmåls del är ett av fokusområdena Kungsberget för utveckling av en centralt belägen mötesplats. Området har mycket hög potential för utveckling, genom sitt geografiska läge i omedelbar närhet till Åmåls centrum samt dess platsspecifika kvaliteter med en för staden unik topografi, utsikt och storlek. SBK Värmland AB har därför fått i uppdrag att ta fram ett gestaltungs-förslag för platsen.

Kungsberget utgör en höjd belägen centralt i Åmål med stadskärnan mot väst/ nordväst och Vänern på dess östra sida. Platsen syns både från vattnet och från staden och ifrån Kungsberget finns goda utblickar åt båda dessa håll.

På åsens norra sluttning låg en straffplats på 1600-talet, där man utdelade straff i form av spöslitning och gatlopp.

Åmåls marknadsplats var belägen vis åsens fot där alla kunde beskåda och bli varnade av straffutdelningen.

KUNGSBERGETS HISTORIA

Kungsberget har en lång och spännande historia som är en viktig del av platsen från straffplats på 1600-talet till dagens grönområde som krävde omfattande lass med lera gjord och trädplantering. Platsens historiska utveckling bör ses som en viktig del i arbetet med att utveckla platsen för framtiden.

De viktigaste historiska händelserna redogörs för i tidsaxeln nedan.

Kungsbergets olika delar har under andra hälften av 1800-talet beredits för plantering och växtlighet genom jordpåfyllning, gödsling mm. Gångstigar anlades och grusades efterhand. Bänkar placerades ut. Berså anlades. Träd och annan växtlighet har utplanterats.

Gustav V skriver sitt namn på Kungsstenen vid besöket i Åmål den 6 juli 1918.

Kungsberget sett från kyrktornet omkring 1910.

ÖVERSIKT OCH MEDBORGARDIALOG

KUNGSBERGETS LÄGE

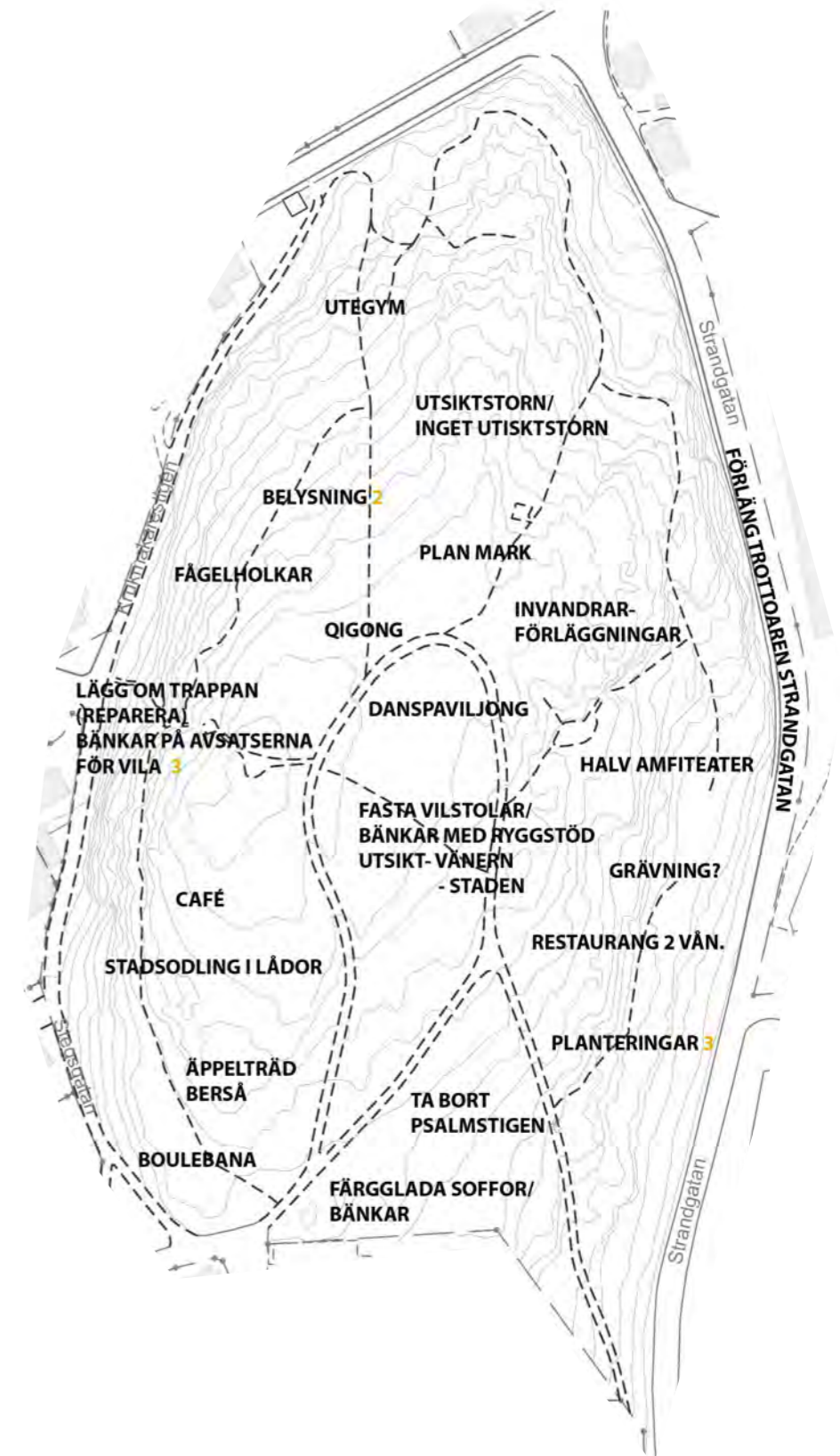
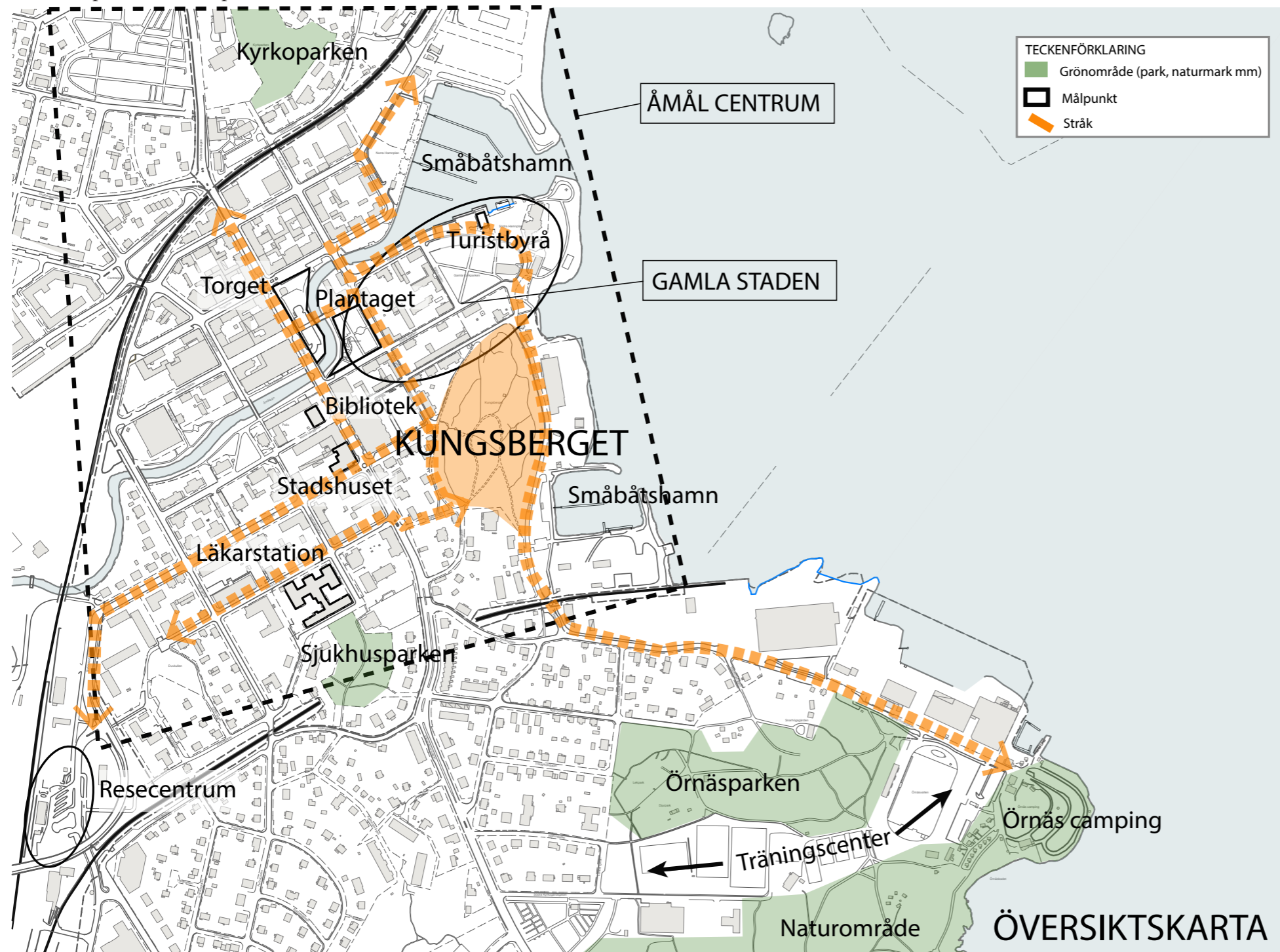
Platsen ligger centralt och nås från flera riktningar och tangerar det sommartid populära hamnstråket. Flera målpunkter såsom torget, Plantaget (stadsparken) och turistbyrån ligger inom gångavstånd från platsen.

Det har konstaterats att platsen, trots sitt centrala läge, har en något eftersatt skötsel, bristande tillgänglighet och dålig belysning med otrygghet som följd, vilket har föranlett en satsning på just Kungeberget som centrumnära park och mötesplats.

IDÉER OM UTVECKLING

Det har beslutats att ett gestaltungsförslag ska tas fram för området, vilken även ska innefatta en idé om genomförande (etapper, tider och process). Som ett led i detta arbete genomfördes, i maj 2016, en medborgardialog för att få in medborgarnas synpunkter och idéer på utvecklingen av Kungsberget.

Resultatet från medborgardialogen (som redogörs för på kartan till höger) ska ligga till grund för gestaltungsförslaget.

Resultat från medborgardialogen.

FÖRUTSÄTTNINGAR

BILDER FRÅN PLATSEN

1 Kungsstenen, som signerats av sveriges konungar Oscar och Gustav V.

2 Kyrkan som är belägen söder om parken, vars tomt flyter ihop med parken.

3 "Allmänbordet" ett konstprojekt som inbjuder till vistelse på norra delen av parken med utblickar över Vänern.

4 Stenlagd plats på den västra sidan vid "träningstrappan".

5 Bergsmassiv på den nordöstra sidan av Kungsberget.

6 Parkkaraktär i den södra delen av området.

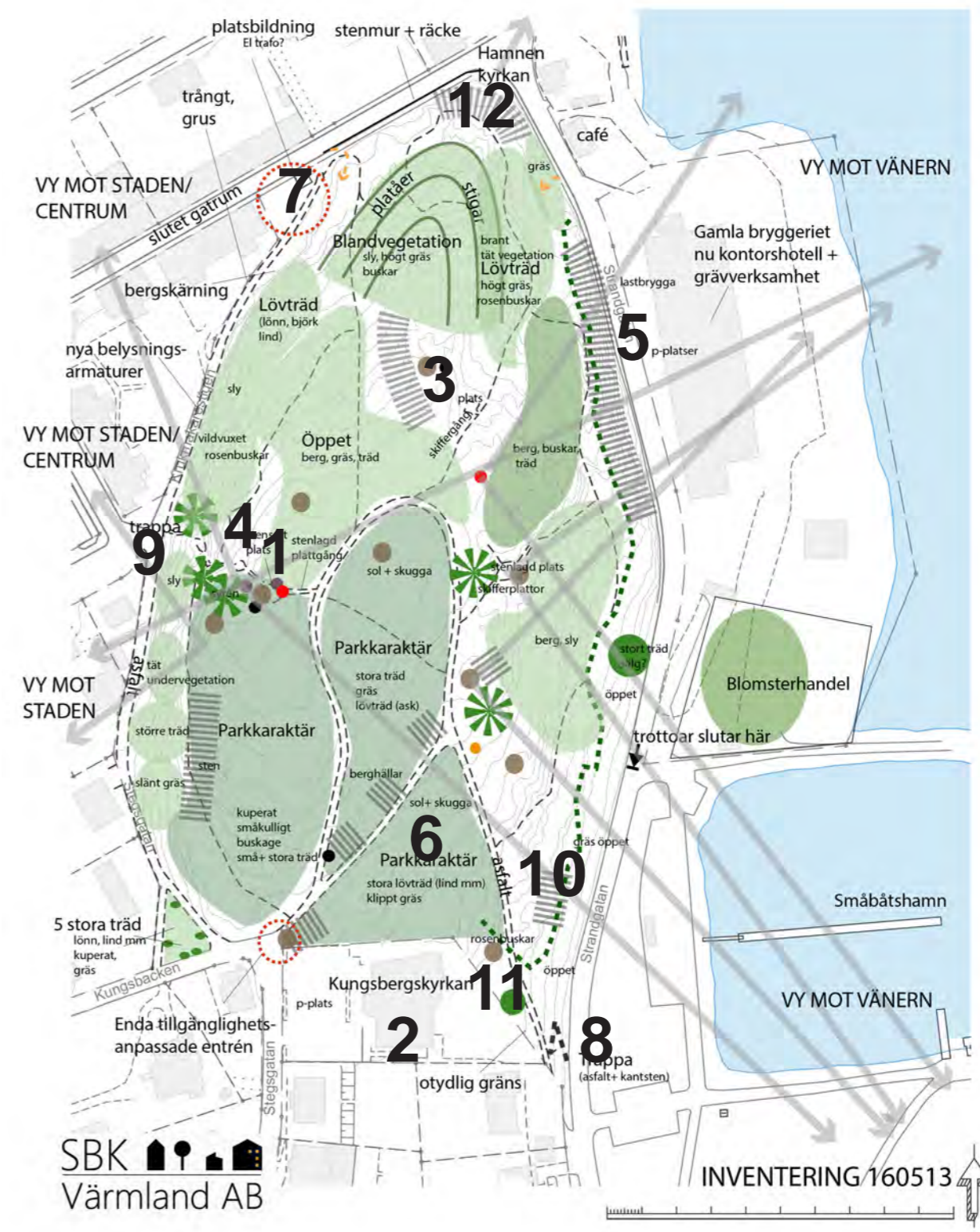
7 Plats med transformatorstation.

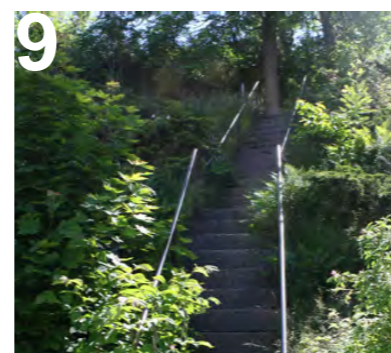
8 Asfalterad trappgång från Strandgatan till huvudstråket på Kungsberget.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	berg i dagen
	skylt
	bänkar/bord mm
	papperskorg
	flaggor
	buskage, buskar
	minnessten
	enskilda träd
	vy/ utblickar
	markering av plats

Ovanstående karta visar resultatet av genomförd inventering av området utan värdering i innehållet.

9 "Träningstrappan"

10 Utblick över Vänern.

11 Rosenbuskar präglar området.

12 Stenmur och Kungsbergets norra spets, som syns från hamnstråket.

PLATSANALYS

Områdets förutsättningar, vilka redovisas på föregående karta, har värderats och kvaliteter, brister och potential har identifierats vilka redogörs för i följande text och karta.

ANONYMT

Kungsberget har en central plats i staden men är anonym i sin belägenhet och funktion. Funktionella kopplingar till staden och centrum finns, men de skulle behöva stärkas och likaså den visuella kopplingen.

Naturen har börjat återta platsen. Tät undervegetation och sly talar om att skötseln har varit bristfällig. Detta bidrar ytterligare till känslan av anonymitet då det vittnar om bristande omsorg kring området som helhet.

ENTRÉ

Platsen uppfattas inte från stadskärnan och det finns behov av en eller flera tydligare entréer. Den nordöstra delen av Kungsberget hamnar i blickfånget sett från hamnstråket (stråk längs vattnet som nyttjas frekvent av både Åmålsbor och turister) och uppfattas som en lämplig plats för ytterligare en entré till Kungsberget.

STRÅKEN

Huvudstråket i området är väl underhållet, men de andra stigarna är delvis ottydliga och försummade. Det är också det stråket som har bäst tillgänglighet, dock medför trappningen i sydöst att den inte är helt tillgänglig.

TRAPPAN

På västra sidan av Kungsberget finns en stentrappa som frekvent nyttjas för träning av olika föreningar mm. Denna plats anvisar inte idag att man kan ta sig upp till Kungsberget, varav det motiveras att belysa denna koppling för att arbeta mot den anonymitet som Kungsberget besitter.

KÄRNA

Här är centrum i parken. Öppen gräsyta med äldre uppväxta träd, som skapar en plats som erbjuder både sol- och skugglägen. Lugnet kännetecknar Kungsberget och det upplevs starkt här. Runt kärnan finns goda parkkvaliteter att arbeta vidare på.

PLATSBILDNING

Här finns idag små rum med utsikt, både på västra och östra sidan om Kungsberget. Idag förefaller områdets skötsel inte prioriteras och platserna känns därmed i olika utsträckning igenväxta. Platserna är plattlagda med kvalitativa material i form av skifferplattor.

“icke-plats”

Denna plats är svårdefinierad. Den utgör en del i stråket kring Kungsberget, men är inte del i parkområdet. Platsens belägenhet motiverar en högre status på skötsel än vad som uppfattas idag, vilket skulle kunna bidra till att platsen stärks och får en tydligare roll.

KYRKAN

Är idag privatägd. Vid eventuellt kommunalt förvärv och omvandling av ändamål för byggnaden (från kyrka till någon form av offentligt ändamål) kan den utgöra ett kompletterande element till parken. Psalmstig finns i området, vilket utgörs av plaketter med psalmverser som placerats ut längs en stig i området.

MÖBLEMANGET

I området finns en variation av olika typer av bänkar, allt från ”stockbord” till enklaste träbänken med stålben. Gemensamt för majoriteten av dem är att de är nedgångna och felplacerade, så till vida att de endera har blivit flyttade eller att vegetationen har tagit över och gjort dem svåråtvända.

STENPARTI

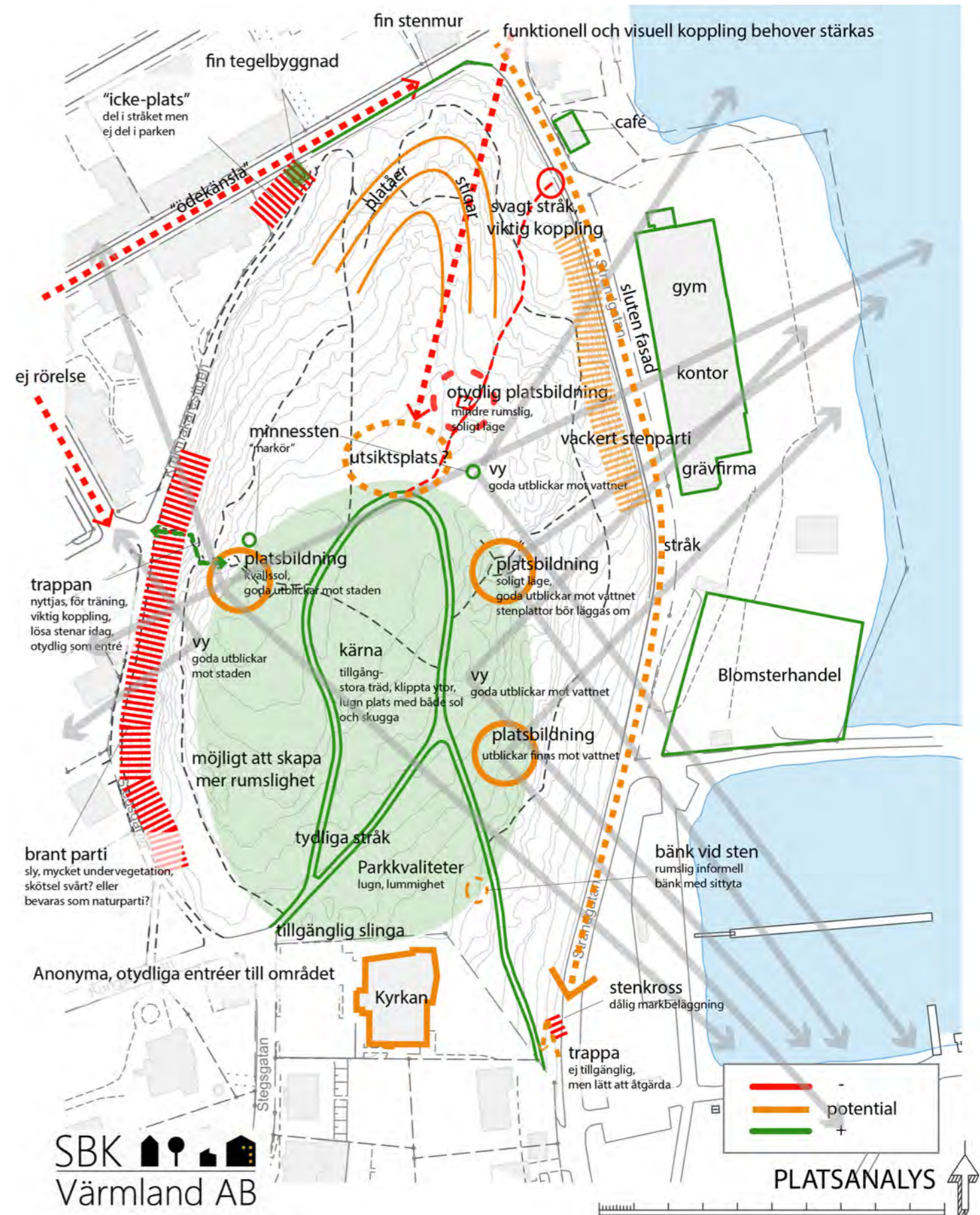
Berget på den östra sidan vittnar om platsens ursprungsutseende. Röjning av sly skulle kunna få berget att framträda ännu tydligare.

PLATÅER

Här finns naturliga etage med stigar som skulle kunna röjas för bättre möjlighet till nyttjande, exempelvis för spatsering eller barnlek.

OTRYGGT

Kvälls- och nattetid är området endast till viss del funktionsbelyst (primära stråket) och uppfattas därmed till stor del otryggt.

FUNKTION OCH KARAKTÄR

PLATSERNA

Utifrån platsens förutsättningar och analysen av brister och kvaliteter har följande rumsbildningar med funktion och karaktär identifierats. De rumsbildningar som finns i området, dvs. avgränsade platser som upplevs ha en egen prägel och som skapar en känsla av omslutenhet, är en tillgång då de erbjuder en variation i upplevelse av platsen. Rummen är av den anledningen viktiga att bevara och där det är möjligt och lämpligt förstärka dessa värden.

Kungsberget erbjuder olika kvaliteter på olika delar av området. En platsindelning har gjorts och redovisas på kartan samt beskrivs här i korthet efter dess karaktär och funktion både nuvarande och framtida.

PLATÅN

Platsen utmärker sig genom

- Naturliga gradängar
- Vildvuxen, men inte sly
- Längsgående rörelse
- Stigar

Här finns naturliga etage som skulle kunna bearbetas för bättre möjlighet till nyttjande, exempelvis för natur/utegym eller barnlek. Viss röjning och enklare stigar kan plocka fram kvaliteterna i platsen.

STADSGLIMTEN

Platsen utmärker sig genom

- Platsbildning med stadsvy
- Rumslighet
- ”Träningstrappan”
- Kvällssol

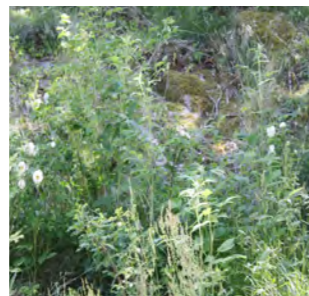
Befintlig plats är trivsamt och rofylld med en god utsikt över Åmål stad. Här finns idag kvaliteter som genom enklare skötselåtgärder kan bevaras och lyftas. Den branta stentrappan, ”tränings-trappan”, som ansluter platsen från Krukmakarestigen skapar en direkt koppling mot gatan och staden och används frekvent för träningsändamål, vilket är en funktion som avses bevaras.

FUNKTION OCH KARAKTÄR

SKOGSBRANTEN

Platsen utmärker sig genom

- Brant
- Sly med inslag av rosenbuskar
- ”Träningstrappan”

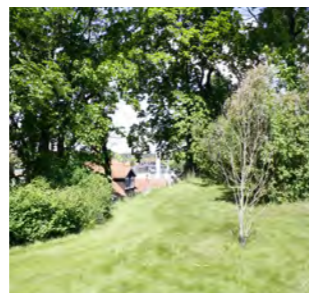

Platsen är svårtillgänglig och med den skarpa lutning som förekommer blir det svårt att se en lämplig användning av detta parti. Möjligen kan röjning skapa en gångstig längs sluttningen, men företrädesvis är detta ett område som kan få vara relativt orört som naturlig, vildvuxen skogsbrant. Grundläggande skötsel krävs dock för att inte vegetationen ska växa sig hög och skymma utblickarna mot väster och staden som finns från andra platser på Kungsberget. Här passerar träningstrappan som också är huvudsakliga väg hit.

ODLINGSBERSÅN

Platsen utmärker sig genom

- Buskar som antyder berså
- Sluttande gräsytor

Denna del av Kungsberget erbjuder viss rums-känsla. Genom att låta denna del upplåtas för stadsodling (i enlighet med medborgarönskemål) kan området få en roll och därmed en tydligare karaktär, som skulle uppmuntra till vistelse för de som väljer att bedriva odling samt rörelse för de besökare som vill se och ta del av platsen. Bersån kan förtydligas och utökas för att förstärka rumsligheten på platsen.

VILORUMMET

Platsen utmärker sig genom

- Lugn
- Lummigt
- Parkkänsla

Lugnet kännetecknar Kungsberget och det upplevs som starkast här. Då känslan av lugn anses vara en av de största kvaliteterna för Kungsberget bör detta beaktas och möjligheter för att ta tillvara dessa kvaliteter skapas. Vilstolar i enlighet med medborgarönskemål skulle kunna erbjudas här.

STRÅKET

Platsen utmärker sig genom

- Gruslagd gång
- Delvis lummigt
- Rofyllt

Det primära stråket i området är väl fungerande och tillgängligt ifrån den sydvästra entrén. Stråket kan fortsatt fungera som primär gångväg i området med en förtydligad koppling och entré mot norr och hamnstråket, samt en tillgänglighetsanpassning av befintlig trappa i sydost. Dessa åtgärder skulle göra att området får fler och bättre funktionella kopplingar och kan anslutas från fler håll. God funktionell belysning längs detta stråk kan bidra till att avhjälpa den otrygga känslan som finns idag.

UTSIKTEN

Platsen utmärker sig genom

- Höjd
- Öppen plats
- Möjlig utsiktsplats

Detta är ett av de högsta partierna på Kungsberget. På den här platsen finns möjlighet ta vara på dessa utblicksmöjligheter genom att bygga ett utsiktstorn och skapa en panoramautsikt över både stad och vatten. Detta torn skulle även synas från staden och vattnet och kunna komma att bli ett landmärke för Åmål. Platsen har tidigare varit bebyggd med ett luftvärnstorn, så historiskt finns en koppling till att låta uppföra ett torn.

KLIPPÄNGSBACKEN

Platsen utmärker sig genom

- Berg
- Klippt grässlätt
- Brant

Berget ger karaktär åt området men är delvis överväxt. En uppröjning för att ta fram större del av berget skulle förtydliga dess prakt och minne av Kungsbergets ursprung. Stig finns i norra delen, samt trappa i den södra delen för att nå upp till övriga Kungsberget. Trappan i söder skulle utan större åtgärder kunna tillgänglighetsanpassas för att fler ska ha möjlighet att ansluta området ifrån Strandgatan, den östra sidan av Kungsberget.

VÄNERHYLLAN

Platsen utmärker sig genom

- Höjd
- Vattnet (Vänern)
- Morgon- och dagsol

Här är upplevelsen av vattnet påtaglig, med utblickar över småbåtshamnen och mot öppet Vänern. Här finns platsbildningar som kan förbättras och vars identitet kan förstärkas genom gallring av sly och kompletterande plantering, omläggning av stenplattor och genom att ersätta befintligt möblemang med mer platslämpliga sådana. Färgglada soffor/bänkar (i enlighet med medborgarförslag) kan lokaliseras hit.

FIKARUMMET

Platsen utmärker sig genom

- Lugn
- Öppet
- Parkkänsla

Här är kärnan i parken. Öppet med äldre uppväxta träd, som skapar en plats som erbjuder både sol och skugglägen. Förutsättningarna skapar goda möjligheter för umgänge och fikaplatser, vilket kan förhöjas ytterligare genom att iordningställa platsen efter ändamålet. Här finns plats för tillfällig användning av platsen såsom för qigong, yoga eller andra former av fysisk aktivitet. Äppelträd har tidigare försökt odlas på Kungsberget utan resultat, men kan prövas igen om än annan sort.

KYRKAN

Kyrkan tillhör inte parkområdet, men har traditionellt funnits på platsen och kopplingar finns mellan dessa. Idag finns ordnad parkering och tomt med parkkaraktär tillhörande kyrkans fastighet. Var gränserna mot Kungsberget går är något otydligt för den östra delen.

I fallet av ett kommunalt förvärv av kyrkans fastighet finns möjlighet att knyta samman platserna och anpassa ändamålet av byggnaden till ett helhetstänk för platsen. Här skulle då kunna inrymmas önskemål av café och/ eller restaurang i enlighet med medborgarförslag. Önskemål finns att ta bort psalmstigen och då parken utgör allmän plats bör den inte kopplas till någon specifik religion vilket motiverar att de olika psalmplaketterna borttas.

GESTALTNINGSPRINCIPER

PRINCIPER

Med utgångspunkt i platsernas funktion och karaktär har vi kommit fram till följande principer som är generella för hela området.

Dessa redogörs för nedan tillsammans med exemplifierande bilder som tillsammans är vägledande för de mer detaljerade gestaltungs-förslag som sedan följer.

- **BEJAKA RUMSLIGHETER KRING HUVUDSTRÅK**
- **DYNAMIK MELLAN LUGN OCH AKTIVITET**
- **TYDLIGGÖR OMRÅDET I STADEN**
- **TA TILLVARA VYERNA**
- **UPPMUNTRA TILLFÄLLIGA AKTIVITETER**
- **MATERIAL OCH BELYSNING**

BEJAKA RUMSLIGHETER KRING HUVUDSTRÅK

Förädla och bygga vidare på de rumsliga karaktärer och funktioner som vi identifierat. Generellt för de olika funktionsområdena (Platån, Fikarummet, Vilorummet, Vänerhyllan, Klippängsbacken, Utsikten, Skogsbranten, Odlingsbersån och Stadsglimten) är att det ska råda ett genomgående helhetstänk kring temat för platsen. Dessa teman har olika karaktär, men är framtagna för att passa de olika ”rummens” kvaliteter.

Förstärk befintligt huvudstråk. De rumsbildningar som finns i området är i huvudsak koncentrerade hit. Att fortsatt utgå ifrån denna princip med ett huvudstråk dock med förstärkt koppling mot norr, med platsbildningar fokuserade mot detta skapar en tydlig ”ryggrad”/ ett bärande element i området. I ett sådant stråk anses det motiverat att satsa på god drift och underhåll (så även vintertid).

DYNAMIK MELLAN LUGN OCH AKTIVITET

Lugnet bör i stora delar präglade den gestaltning som området ges för att försäkra att detta befintliga och viktiga värde inte byggs bort. Lugnet utgör en kontrast till Samtidigt ska Kungsberget utvecklas som mötesplats för människor att träffas och ta del av platsen och det behöver således finnas plats för aktiviteter. Sammantaget bör platsen utvecklas så att dessa två värden kompletterar varandra.

TYDLIGGÖR OMRÅDET I STADEN

Bättre skyltning och tydliga entréer till området ska bidra till att bygga bort den anonymitet som Kungsberget besitter och stärka kopplingarna mot staden.

TA TILLVARA VYERNA

De utblicksmöjligheter både över staden och Vänern som Kungsberget erbjuder är unika och bör tas tillvara på ett bättre sätt. Idag påverkar den bristande skötseln och uppväxt vegetation vissa av de utblicksmöjligheter som finns. En skötselnivå bör säkerställas som håller de viktigaste utsiktsplatserna rena från sly och ostyrt grenverk. Kungsbergets belägenhet och utsiktspunkter åt både öster och väster, Vänern och staden, gör det till en lämplig plats för ett utsiktstorn tillika landmärke.

UPPMUNTRA TILLFÄLLIGA AKTIVITETER

Möjlighet till tillfälliga aktiviteter och installationer bör uppmuntras i alla parkens rum. Tillfälliga aktiviteter kan vara allt från konstinstallationer och skolprojekt till arrangemang av nöjeskaraktär, allt efter vad som finnes lämpligt i just ”det rummet”.

MATERIAL OCH BELYSNING

Materialval och belysning ska förstärka stråket och tydliggöra de olika rumsbildningarna. Genom materialval kan man bygga upp en hierarki i stråken som tydliggör dess huvudsakliga funktion.

De fasta installationerna som utgör basen i möblemanget bör vara neutrala/anonyma och smälta in i området, medan de flyttbara installationerna kan få stå för ett friare formspråk. Här finns möjlighet att vara lekfull i färg och form. Detta gäller såväl för belysningsarmaturer. Den funktionella belysningen bör vara neutral och fokuserad till huvudstråket, medan effektbelysning föreslås för att belysa utvalda platser och element.

MATERIAL

Skiffer
Cortenstål
Stenmjöl
Gräs

KULÖRER

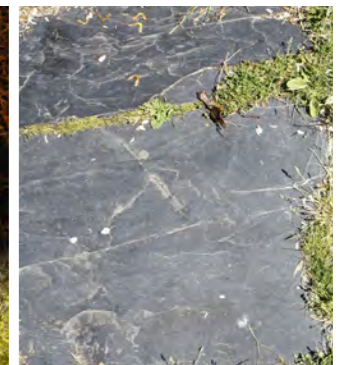
Svart alternativt engelskt grön färg på det fasta möblemanget- fungerar bra till cortenstålets rostbruna nyans.

CORTENSTÅL
Plantering i Plantaget, Åmål där kommunen använt sig av materialet cortenstål. Materialet är ett rosttrögt stål som efter en tids exponering får ett skyddande och estetiskt tilltalande rostskikt.

EFFEKTBELYSNING
Ljussättning av träd eller andra element i parken skapar en ytterligare dimension och dramatik i platsen kvälls- och nattetid.

SKIFFER
Skifferplattor som ligger som markbeläggning på de platsavsatser som finns på både västra och östra sidan av Kungsberget idag.

GESTALTNINGSPRINCIPER

RUMSSPECIFIKA PRINCIPER

ODLINGSBERSÅN

ODLINGSLÅDOR
Land odlingslåda (bild från landgarden.se).
Här syns strukturerat placerade odlingslådor på uppgrusad mark.

Möblering:

- Strukturerat placerade odlingslådor
- Stenplattor till odlingslådorna från stråket, kombinerat med stenmjöl närmast lådorna
- Öppnare i söder, mer prång i norr

Vegetation:

- ”Fri” odling
- Gräs
- Syrénberså

Belysning:

- Effektbelysning av gång
- Effektbelysning syrénberså

STRÅKET

PASTOR SPAKS PARK
Visar Pergola över gånstråk i park. Källa: rosenholm.se

Möblering:

- Pergola
- Stenmjöl
- Skyltade entréer

Vegetation:

- Klätterväxter förslagsvis rosor

Belysning:

- Funktionsbelysning av stråket
- Effektbelysning av pergola

FIKARUMMET

BORD OCH STOLAR
i parkmiljö, källa: sekel-skifte.se

Möblering:

- Bänkar och bord (helst flyttbara)
- Tak över vissa bord- i samma formspråk som pergola (stråket)

Vegetation:

- Träd
- Gräs
- Berg i dagen tas tillvara på

VÄNERHYLLAN

ROSEBUSKAR
Rosor växer fritt och planterat på Kungsberget.

Möblering:

- Stenplattor (lägg om befintliga)
- Tydliggör platsen kring minnesstenen, markbehandling.
- Solsängar

Vegetation:

- Rosor, perenner
- Gallra ur sly/ogräs

Belysning:

- Effektbelysning av minnesstenen

UTSIKTEN

LANDMÄRKE
Dorte Mandrup arkitekter har ritat observations-torn i Aarhus.

Möblering:

- Utsiktstorn och landmärke med arkitektoniska kvaliteter
- Papperskorgar
- Sittmöjligheter

Vegetation:

- Gräs
- Buskar

Belysning:

- Effekt- och funktionsbelysning av utsiktstorn

VILORUMMET

HÄNGMATTAN
Källa: minarum.blog-spot.se

Möblering:

- Bänkar
- Hängmattor
- Sittkokonger
- Flyttbara solstolar
- Boklåda (bibliotek)
- Konstinstallationer eller projekt ex. fågelholkar

Vegetation:

- Gräs
- Träd

STADSGLIMTEN

KUNGSBERGET
Utblickar som finns idag och som bör bevaras.

Möblering:

- Förstärka trappan. Bevara utblickar.
- Stenplattor (lägg om befintliga)
- Bänk

Vegetation:

- Låg tall, känsla av japansk trädgård
- Gallra ur sly

Belysning:

- Effekt- och funktionsbelysning av trappan
- Effektbelysning av minnessten

PLATÅN OCH SKOGSBRANTEN

KUNGSBERGET
Vildvuxet parti med inslag av rosenbuskar.

Vegetation:

- Framhäv de naturliga etagen på platån, enklare stigar.
- Gräs, vildare karaktär
- Träd
- Låta vara mer oförädlad och ostyrigt än övriga delar, men ändå gallra sly för att inte påverka utblickar

KLIPPÄNGSBRANTEN

EFFEKTBELYSNING
av berg, källa: heda.se

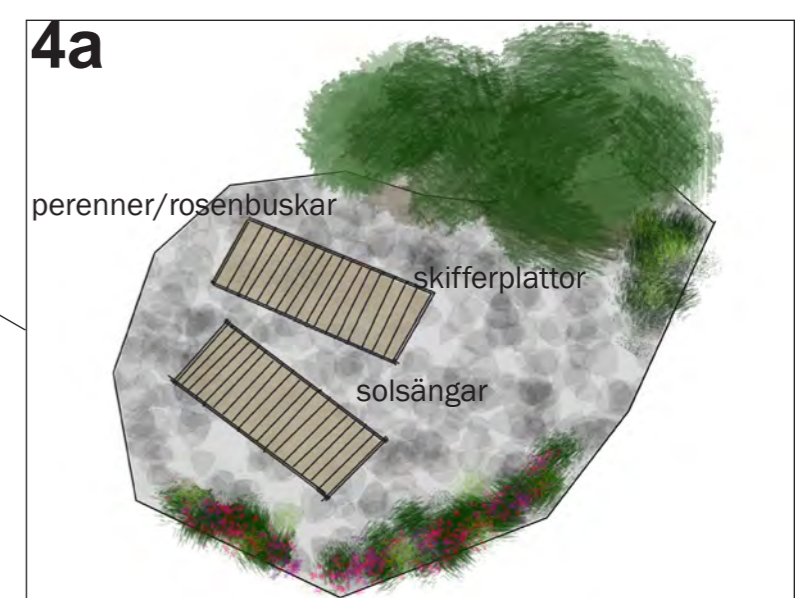
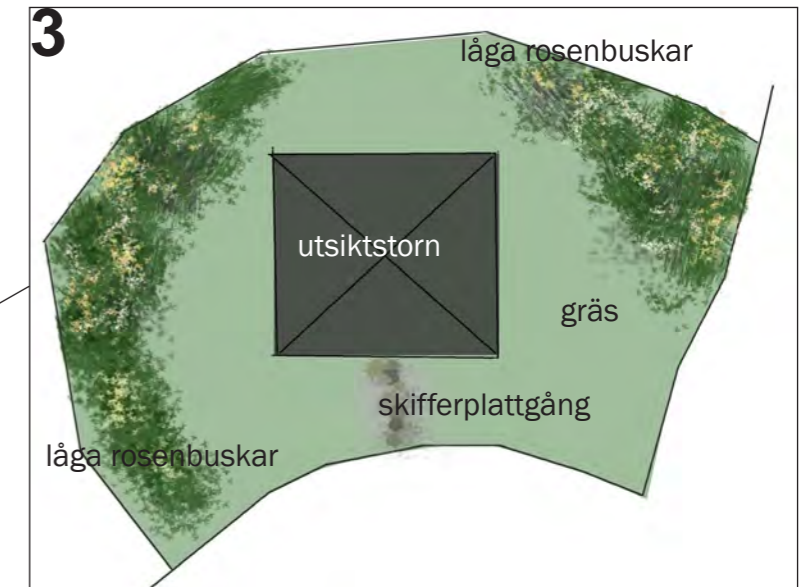
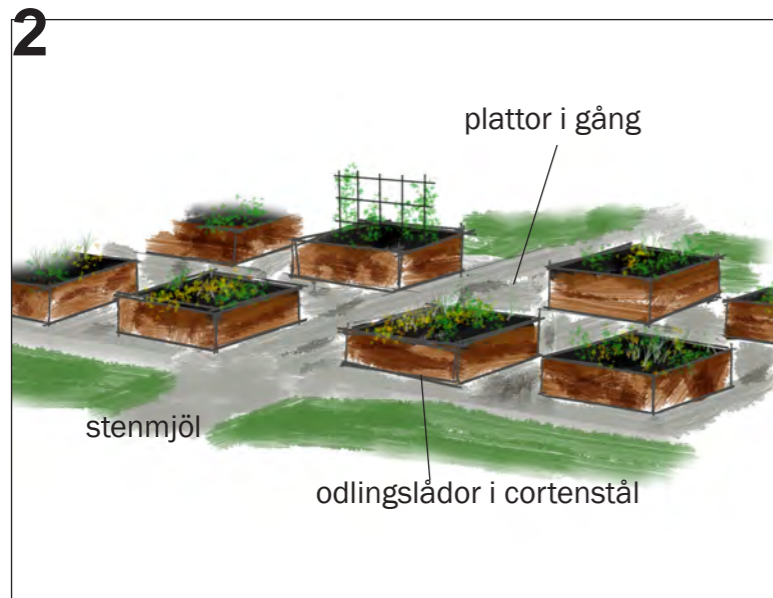
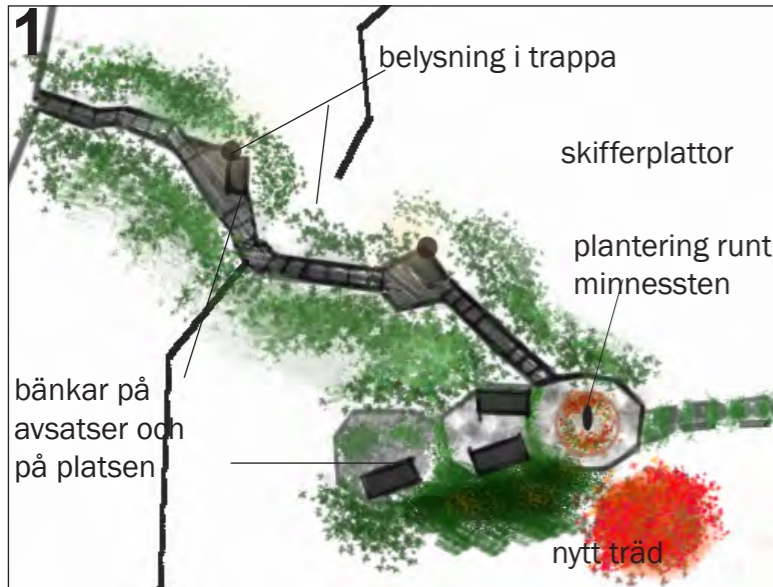
Vegetation:

- Äng
- Berg i dagen

Belysning:

- Effektbelysning av berget

FÖRSLAGSBESKRIVNING

FÖRSLAGSBESKRIVNING

FÖRSLAGET

Förslaget bygger i grunden på platsens historia, inventering, platsanalys, och medborgardialogen. Detta tillsammans med idén om att utgå ifrån parken och dess naturliga förutsättningar för att låta utveckla de goda funktioner och karaktärer som området besitter.

Tanken har varit att se Åmåls parker och naturmiljöer i ett större sammanhang där de olika platserna Plantaget- Kungsberget- Örnäs har olika funktion och karaktär i stadsrummet. Tillsammans så kompletterar de varandra. På Kungsberget vistas människor som vill ha en lugn plats att njuta av sommardagar eller som vill strosa runt och inta fika i parkmiljö, eller se solnedgången över staden. Vintertid avses del av parken vara tillgänglig för promenad längs huvustråket. Plantaget erbjuder i sin tur storleksmässigt mindre, välplanerade planteringar i centrum medan Örnäs står aktivitet och naturupplevelser i en större skala.

GENERELLA FÖRSLAG ENTRÉER OCH SKYLTNING

Entréerna ska vara inbjudande och utgöra ett vackert inslag för de som passerar igenom eller förbi platsen. För att identifiera entréerna ramar dessa in av spaljéer med klättrväxter. Spaljéerna går i samma formspråk som föreslagna pergola och paviljonger. Färgsättningen av dessa påverkar val av lämpliga klättrväxter, då dessa ska harmoniera. För att skapa variation bör de olika "enheterna" förses med olika typer av växter. Se vidare under illustrationer (sidan 17 för att se förslag till utformning).

Skytning föreslås vid alla entréer till området. Skytarna bör vara tillräckligt höga för att påvisa området från håll, förslagsvis minst 3 meter. De bör också ställas fristående från spaljéerna som markerar entréerna och stråkens början. Vid Kyrkogatan/Hjeltegatan (6) föreslås en vinklad skylt för att uppfattas från båda gatorna.

BOKSTÄVER SKYL
Källa: www.galleriindustri.blogspot.se

Exempel på skyltar i cortenstål som placeras fristående vid entréerna.

Anvisning från centrum och hamnstråket bör göras på liknande skyltar.

SKÖTSEL

Initialt krävs en ordentlig uppröjning av hela Kungsberget då det råder bristande skötsel på flera områden. Kungsberget behöver på flera håll tillgängliggöras. En grundläggande skötselplan krävs därefter för hela området, såsom röjning av sly och högre gräs, beskärning av träd för fortsatt hålla Kungsberget tillgängligt. För vissa platser (förtydligas nedan) räcker det med denna grundläggande skötsel, medan andra områden föreslås vara programmerade och kräver ytterligare drift såsom gräsklippning, rabattrensning, bevattning etc.

MÖBLERING

Möblering av platser pekas ut där det anses viktigt med möblemang, såsom bänk vid utblicksplat. Detta betyder inte att området kan kompletteras med ytterligare möbler med stöd av de riktlinjer som anges i gestaltungsprinciperna (se tidigare avsnitt).

MATERIALVAL OCH UTRUSTNING

Förslag på genomgående material är:

- Stenmjöl - hårt och bra underlag i parkmiljö.
- Skiffer för plattsättning - detta finns på flera platser och kan återvinnas
- Trä - då svartmålat eller trärent som får gråna, ej gröntryckimpregnerat för bänkar och bord samt solsängar och paviljonger.
- Stål - kan användas som ben på bänkar samt bord, bänkar och stolar och bör vara svartmålat
- Canvastyg - tåligt och kan användas för solstolar och hängmattor, färgskala är valfritt men här bör man ta ut svängarna för att få in färgsprakande och lekfulla element
- Cortenstål för odlingslådor, planteringsskydd och entréskyltar

Utrustning som behövs till parken är bl.a:

- Bänkar
- Bord med tillhörande stolar/bänkar
- Solsängar
- Flyttbart möblemang såsom solstolar/hängmattor eller liknande. Dessa kan med fördel kombineras med varandra.
- Papperskorgar
- Odlingslådor
- Pergola, entréspaljéer och paviljonger
- Armaturer och stolpar (funktions- och effektbelysning)
- Skyltar - totalt fyra stycken (en för varje entré)

KLASSISK PARKSOFFA
Källa: www.barrolin.se

SOLSTOLAR
Källa: www.buflod.net_ragnar

PAPPERSKORG
Källa: www.depositphotos.com

VÄXTLIGHET

Grundtanken är att satsa på tåliga och fleråriga växter (perenner) som kräver mindre skötsel exempelvis rosenbuskar, högre gräs och ängsblommor.

Stor del av den svenska trädfloran representeras på Kungsberget och i stort bedöms inte ytterligare inslag krävas, utan förslaget är primärt att vårda de träd som finns. För att skapa en ny dimension till parken föreslås en komplettering av fruktträd ex. körsbärsträd i anslutning till Stadsglimten och äppelträd i Fikarummet.

Vissa partier föreslås omfattas av en mer oprogrammerad, naturlig karaktär. Med detta menas att bevara och beskära de uppväxta träden samt genom skötsel behålla högre gräs, "vresrosor" och andra ädlare växter som redan finns (8) och samt vid behov tillföra traditionella ängsblommor (7). Ängsområde har en låg skötselnivå.

Kring minnesstenarna och Vänerhyllan kan växtligheten vara mer programmerad.

VATTEN

Vattenkran föreslås dras fram för att möjliggöra bevattning av odlingarna i Odlingsbersån. Kan även i framtiden kombineras med en dricksvattenfontän.

Även skytning från centrum och från hamnstråket krävs för att komplettera skytningen i anslutning till området.

FÖRSLAGSBESKRIVNING

BELYSNING

Belysningen föreslås utökas och förbättras. Detta för att motverka känslan av otrygghet som har påtalats för platsen, samt för att markera väl utvalda element som kan bli särskilt vackra och spännande att belysa för att skapa en ytterligare dimension i området.

Bilderna till vänster visar alla föreslagna belysningsplatser, både effekt- och funktionsbelysning. Effektbelysning föreslås för följande element:

- Stråket
- Trappan
- Berget i Klippängsbacken
- Utsiktstorn
- Rummen på Vänerhyllan
- Entréer
- Stadsodling
- Monumenten
- Lilla bänken
- Syrénbersån

Åmåls årliga ljusfestivalen kan med fördel nyttjas för att testbelysa området, vilket också skapar en ökad anledning att besöka och upptäcka området.

TILLGÄNGLIGHETSANPASSNING

Områdets topografi gör det svårt och många gånger kostsamt att tillgänglighetsanpassa samtliga delar samt att det kan innebära stora ingrepp så som sprängning. Därför föreslås att stråket och ytor i anslutning till detta görs tillgängliga för funktionshindrade. Området kommer då att vara tillgängligt från väster (via kyrkan/gatan samt gångvägen) och från sydost (som anpassas genom att ta bort trappstegen). Stråket från norr föreslås inte initialt att tillgänglighetsanpassas pga kostnader och de ingrepp som bedöms krävas.

Trappan i väster kommer ej att vara tillgänglig dock så föreslås att bänkar placeras på avsatserna för vila.

RUMSSPECIFIKA FÖRSLAG

STADSGLIMTEN

Lägg om befintliga skifferplattor runt minnesstenen och vid utblicksplatsen (1).

Bevara typen av lägre växande tallar.

Kungsstenen markeras genom plantering med växter som går i linje med känslan av japansk trädgård. Plantering kan förtydligas genom att avgränsas med kantskydd i cortenstål eller stenar.

På sikt kan platsen kompletteras med körsbärsträd eller japansk lönn in mot parken, dvs. öster om minnesstenen.

Tre bänkar placeras för att kunna ta in den utsikt som platsen erbjuder. Belys minnesstenen genom markspotlight. Flaggorna tas bort.

Trappan

Trappans funktion avses bevaras i dagens utformning men rustas upp. Mindre bänk/sittmöjlighet föreslås på de två större avsatserna. Funktionsbelysning (med samma typ av armatur som i stråket) föreslås på de två större avsatserna längs trappan och eventuellt ytterligare stolpe vid toppen kombinerat med effektbelysning eller låga pollare för att belysa trappstegen. Tillsammans ska de ge en möjlighet att säkert ta sig uppför trappan efter mörkrets intrång samt att trappan syns från gaturummet nedan. Vid entrén (6) föreslås skylt och spalje.

KÖRSBÄRSTRÄD
Källa: www.vitaestilo.se

JAPANSK LÖNN
Källa: www.odla.nu

JAPANSKT BLODGRÄS
Källa: www.lillaflora.se

ODLINGSBERSÅN

På gräsytan föreslås stadsodling genom strukturerat utplacerade odlingslådor i cortenstål (2). Då odlingen lämnas fritt för allmänheten och därmed kan komma att bli spretig krävs en organiserad placering av odlingslådorna för att skapa en känsla av ordning på platsen. Platsen är aningen kuperad och omfattar en del buskar, som föreslås tas bort och anpassas för att kunna skapa odlingsrader.

FÖRSLAGSBESKRIVNING

Gången till och mellan odlingsraderna föreslås beläggas med stenmjöl och skifferplattor som "steppingstones". Stenmjöl bör läggas några decimeter på utkanten av odlingslådorna för att förenkla vid gräsklippning. Enligt skissen ansluts stadsodlingen från söder, men gångarna kan även låta förbindas med huvudstråket. Gången föreslås effektbelysas genom markspotlights. Vatten för bevattning av växter och grödor dras fram. Den gamla syrenber-sån kompletteras med ytterligare syrenbuskar (9) för att skapa ökad rums-lighet på platsen.

ODLINGSLÅDOR
Källa: www.landgarden.se

STEPPING STONES
Källa: www.alltisten.se

ODLING
Källa: www.matochodla.blogspot.se

UTSIKTEN

Utsiktstorn byggs (3) för att tillvarata platsens unika utblickar mot både staden och Vänern. Tornet kommer bli ett nytt landmärke och kräver därför väl genomtänkt gestaltning med hög arkitektonisk kvalitet som ger uttryck för platsen. Förslagsvis bör en (öppen) arkitektävling anordnas för ändamålet, detta ger utöver en spännande utformning även reklam för Åmål och skapar ett nytt landmärke, se vidare referensbilder.

Lägre busk- eller rabattrosor föreslås för att rama in platsen. Vegetationen närmast ska samspela med kommande utkikstorns utformning och är avhängig dess slutliga gestaltning.

VÄNERHYLLAN

För den norra platsen (4a) föreslås att skifferplattor läggs om. Perennrabatter anläggs mot sydost där marken bäst tillåter för att ge en inramning. Platsen möbleras med två solsängar för att utnyttja solläget.

Den södra platsen (4b- där idag stockbord står) behöver plattläggas med skiffer för att ges samma grund som den norra platsen. Även här föreslås en perennrabatt mot öster för att ge platsen en inramning, samt möblering

i form av solsängar samt passande mindre avlastningsbord för att ersätta funktionen som finns idag.

Bänk föreslås för att markera plats med goda utblickar över Vänern (10).

Platsen kring minnesstenen tydliggörs genom plantering och markspotlight för belysning, samt anläggs plattgång fram till stenen. Övriga gräsytor och träd föreslås vara såsom idag.

Platsbyggd solsäng. Källa: archello.com/en/project/tjuvholmen-oslo

FIKARUMMET

Här bevaras öppenheten såsom den är idag. Möblemanget utgörs av ett antal bord och stolar/bänkar för att kunna sitta ner och inta sin fikakorg. Som väderskydd uppförs 1-3 st paviljonger (5) i samma stil som pergolan över huvudstråket och spaljeer vid entréerna. Paviljongerna är i storleksordningen ca. 3x3 m. Paviljongerna kan beroende på utformning förses med klätterväxter.

KLIPPÄNGSBACKEN

Berget hålls rent och röjs från sly och buskar och belyses genom markspotlights med släpljus. Grässlänten omvandlas till blomsteräng med traditionella ängsblommor (7).

SKOGSBRANTEN

Röj bort slyn men låt platsen behålla en naturlig, oförädlad karaktär. Gräset kan få växa sig högre här. Platsen ska vara ordnad men ej programmerad. Låt rosor och ev. andra ädlare växter som redan finns här idag få ta plats, men tillskott krävs inte. Sly ska hållas undan, för att platsen inte ska bli igenväxt. Området ska vara framkomligt. De stigar som finns bevaras. Likaså måste träd och dess grenverk skötas för att inte växa igen och sluta de utblickar som finns på den västra sidan av Kungsberget.

PLATÅN

Röjning för att förtydliga och tillgängliggöra de naturliga etagen som finns och möjliggöra att man tar sig över platsen, men låt det råda en naturlig, oförädlad karaktär. Stenar och berg i dagen kan bli föremål för klätterlek.

Platsen ska vara ordnad men ej programmerad. Området ska vara framkomligt och utblickar ska värnas. På sikt kan en tillgänglighetsanpassad gång ledas genom detta område från den nordliga entrén.

STRÅKET

Det primära stråket beläggs med stenmjöl och förlängs norrut. Slingan mellan den nordliga entrén och dagens stråk breddas och beläggs med stenmjöl, samt förses med funktionsbelysning. Vid den norra entrén kommer en trappa att anläggas för att ta upp höjdskillnaden, av samma skäl kommer det krävas några trappsteg längs slingan. Belysningsarmatur och stolpar längs befintligt stråk byts ut till motsvarande som för den nordliga slingan. De trappsteg som finns vid stråkets sydöstra entré tas bort för att tillgängliggöra området.

Entréerna (tre stycken) förses med spaljeer och skyltning, samt effektbelysning av dessa.

Längs huvudstråket (ej inkluderat den nordliga slingan) uppförs pergola med klätterväxter. Dessa förses med markbelysning som placeras inom pergolan. Klätterrosor föreslås, men kan kombineras med andra lämpliga växter.

Befintliga småstigar i området bevaras och förtydligas där det behövs exempelvis genom att plattor läggs om eller att gången fylls på med stenmjöl/grus.

GENOMFÖRANDE

Gestaltningförslaget föreslås genomföras i etapper. Nedanstående är underlag för diskussion och de olika åtgärderna kan i de flesta fall få en annan prioritering. Viktigt dock att det görs någonting ordentligt inför jubileet 2018 (steg 1 och 2 nedan, dvs 2016/17 samt 2017/18). Tillfälliga användningar kan genomföras löpande.

ETAPPINDELNING

Steg 1

- Åtgärda den bristande skötseln för hela Kungsberget, dvs. röja sly och beskära träd för att höja standarden på området, samt säkerställa alla de utblickar som identifierats från parken. Viktigt att röja runt trappan. För Platån och Skogsbranten föreslås en oförädlad, naturlig karaktär och här är endast nödvändig gallring som krävs för att uppnå önskad effekt.
- Nya belysningsarmaturer kring huvudstråket.
- Huvudstråket förlängs mot nordlig entré samt med de trappor som krävs, gången breddas, beläggs med stenmjöl och förses med likadan belysningsarmatur som för övriga huvudstråket.
- Entréerna (fyra stycken) tydliggörs genom skyltning och spaljéer.
- Stenplattor läggs om, samt att den södra platsen på Vänerhyllan plattsätts med skiffer som de andra.
- Stenmjöl läggs på befintligt gångstråk.
- Det fasta möblemanget byts ut med början kring stråket för att sedan gå vidare med de olika rummen. Bänkar där det anges, solsängar och ett antal bord med stolar/bänkar i fikarummet.
- Trappan lagas och belyses med samma belysningsarmatur som för huvudstråket, samt spotlights eller pollare för effektbelysning av trappsteg.
- Stadsodlingen anläggs, dvs. marken beläggs med stenmjöl och odlingslådor i cortenstål placeras ut i rader.
- Kommunera ut i den kommunala verksamheten om möjligheterna att nyttja platsen för olika aktiviteter exempelvis skolor - fågelholkar, biologi, bibliotek, socialen m fl.
- I samband med ljusfestivalen kan parken få en testbelysning för att se vilka objekt som ska effektbelysas.

Steg 2

- Pergola byggs över huvudstråket.
- Paviljonger byggs i fikarummet.
- Vatten dras fram för bevattning av stadsodling.
- Effektbelysning av berg och minnesstenar.
- Plantering runt kungsstenen och runt minnesstenen för 30-åriga kriget.
- Flyttbart möblemanget såsom solstolar eller liknande utplaceras.
- Småstigar förtydligas genom stenmjöl/grus eller plattor, samt anläggs gång till minnesstenen för 30-åriga kriget
- Plantering av fruktträd i Fikarummet

Steg 3

- Effektbelysning av stadsodlingen och rummen på Vänerhyllan.
- Den sydöstra asfalterade trappan planas ut för att skapa ytterligare tillgänglig entré till området.
- Nya bänkar till avsatserna i trappan.
- Hålla arkitektävling för utsiktstorn. Tävligen kan med fördel även hållas i steg 2 för att utställningen av förslagen ska sammanfalla med jubileet.
- Plantering av syrenbuskar vid gamla bersån (odlingsbersån)

Steg 4

- Bygga utsiktstorn som belyses samt förses med skifferplattgång till stråket.
- Dricksvattenfontän om behov finns.
- Plantering av ytterligare träd i anslutning till stadsglimten

DRIFT

Skötselplan föreslås upprättas av Teknik- och fritidsförvaltningen för området som anvisar hur områdets olika delar bör skötas ex. röjning av sly bör ske 1-2 ggr/år samt bör ängen bör slås 1-2 ggr/år. Huvudstråket föreslås vinterdriftas, dvs. snöröjas och sandas.

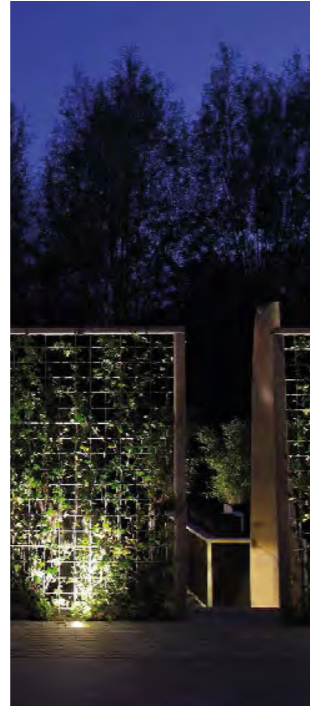
INVESTERING

REFERENSBILDER

MÖBLEMANG MM

FLYTTBARA LEKFULLA PARKMÖBLER
Källa: www.ecoutemiljo.se

MARKSPOTLIGHT
Källa: www.in.lite.se

RUM OCH MATERIAL

PARKSOFFA I TRÄ OCH STÅL
Källa: www.cyréns.se

POCKET PARK
I Salt Lake city, källa:
wfr.org

UTSIKTSTORN

PERISCOPE TOWER, Seinäjoki, Finland.
Källa: architizer.com

THE RUSTY NAIL
Stefan Giers har ritat ett
utsiktstorn och landmär-
ke vid Lusian Lake.

PAPPERSKORG
Källa: www.saferoadsmekab.se

FÄRGGLADA FÅGELHOLKAR
Källa: www.grappasgolflubb.se

ENTRÉ VÄRMLANDS MUSEUM
Källa: www.googlemaps.se

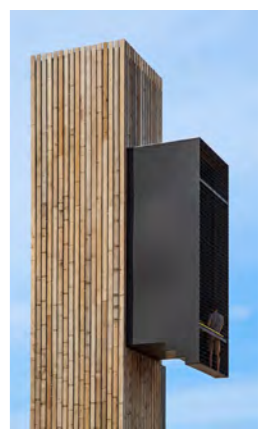
STEPPINGSTONES
Källa: www.alltisten.se

KUPLA
Helsinki zoo, Avanto Ar-
chitects ltd.

OBSERVATION TOWER
Ateliereen Architecten
har ritat ett observations-
torn i Nederländerna.

DEVILS CORNER
LOOKOUT
Utkikstorn i Aps-
lawn, Tasmanien,
ritat av Cumulus
studio.

ILLUSTRATIONER

FÖRSLAG TILL MÖJLIG UTFORMNING

Nedanstående bilder visar förslag till utformning av pergola, skydd samt entréer. Grundtanken oavsett slutlig utformning är att de ska bygga på samma estetik vilket vi vill visa med bilderna nedan.

SEKTION PERGOLA, SKYDD OCH ENTRÉ

Ovanstående är sektioner av pergolan och skydd, de bör vara 2,5 meter höga och 3 meter breda. Entrén är runt 2,5 till 3 meter hög (beror på skylten).

PERGOLA

PERGOLA

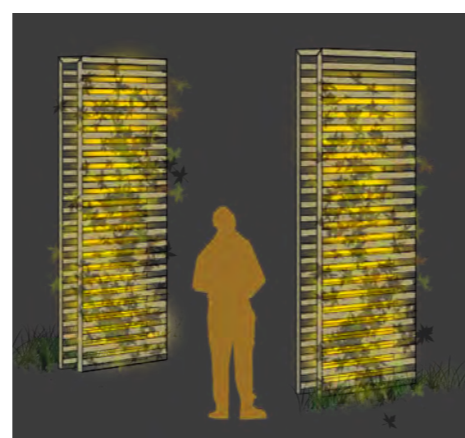
PERGOLA

Ovanstående är möjliga förslag på pergolans utformning samt med eller utan växtlighet.

ENTRÉ

Ovanstående är möjliga förslag på entréernas utformning dag och nattetid (effektbelysning).

SKYDD

Ovanstående är förslag till skydden i parken, vilka kan ha träribbor som tak eller ett helt tak för extra skydd mot regn.

ILLUSTRATIONER AV FÖRSLAGET

Nedan följer illustrationer som är tänkta att ge en bild av hur det kan se ut i parken och vid några av entréerna.

NORRA ENTRÉN

Ovanstående illustration visar den norra entréns möjliga utformning. Tanken är att det när man kommer från hamnstråket ska uppfatta att det är ett område att besöka.

VÄNERHYLLAN

Ovanstående illustration visar rum 4b på vänerhyllan.